

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 83

(1999-2000)

Om samtykke til at Norge deltar i en kapitalpåfylling i Nordisk Utviklingsfond

*Tilråding fra Utenriksdepartementet av 9. juni 2000, godkjent
i statsråd samme dag.*

1 Innledning

Nordisk Utviklingsfond (NDF) ble opprettet ved nordisk overenskomst av 3. november 1988 som et ledd i det nordiske bistandssamarbeidet for å fremme økonomisk og sosial utvikling i utviklingslandene. Stortinget samtykket i at Norge skulle delta i NDF gjennom behandlingen av St.prp. nr. 135 (1987-88) om norsk deltakelse i Nordisk Utviklingsfond, jf Innst. S. nr. 8 (1988-89). Ved nordisk overenskomst av 9. november 1998 ble det inngått en fornyet overenskomst om NDF. Stortinget samtykket i den fornyede overenskomsten ved St.prp. nr. 57 (1998-99).

Bidragene til fondet finansieres over de nordiske lands bistandsbudsjetter. Fondet ble opprettet med en kapital på 100 millioner SDR (spesielle trekkrettigheter, 1 SDR = 12,0 NOK), som på det tidspunkt tilsvarte om lag NOK 862,9 millioner. Etter en prøveperiode på fem år ble det i 1992 vedtatt å gjøre fondet permanent, samt å utvide grunnkapitalen med SDR 150 millioner (NDF II). Ytterligere én kapitalpåfylling på SDR 250 millioner fant sted i 1996 (NDF III). De enkelte lands bidrag blir fastsatt etter gjeldende fordelingsnøkkel for nordisk finansiering.

På oppdrag fra Nordisk Ministerråd ble det høsten 1999 gjennomført en uavhengig evaluering av NDF. De nordiske utviklingsmyndighetene har på bakgrunn av denne evalueringsrapporten forhandlet frem en enighet om en ny utvidelse av grunnkapitalen på 330 millioner euro (1 EUR = 8,2 NOK) for perioden 2001-2005 (NDF IV). Regjeringen foreslår med denne proposisjonen at Norge deltar i kapitalpåfyllingen med sin andel på 22,5 pst., hvilket utgjør 74,25 millioner euro. Bidraget forutsettes innbetalt i løpet av perioden 2003-2009 og vil bli belastet programområde 03 Internasjonal bistand.

2 Fondets virksomhet

Fondet gir lån på «myke vilkår» over 40 år. Lånene er rentefrie og inkluderer en avdragsfri periode på 10 år. Det beregnes et administrasjonsgebyr på 0,75 pst. av utestående beløp, samt en reserveringsprovisjon på 0,5 pst. De gunstige utlånsvilkårene gjør at den beregnede gaveandelen på NDFs utlån er om lag 65 prosent.

Til grunn for virksomheten legges de nordiske lands utviklingspolitiske prioriteringer med utgangspunkt i det overordnede mål om en fattigdomsrettet bistand. NDF opererer i et begrenset antall samarbeidsland og konsentrerer innsatsen om lavinntektslandene. Bare unntaksvis gis det lån til såkalte lavere mellominntektsland, som historisk har stått for 14 prosent av NDFs totale låneportefølje.

Fondet arbeider gjennom å finansiere komponenter i større prosjekter som gjennomføres i regi av andre multilaterale finansieringsinstitusjoner, først og fremst Verdensbankgruppen og de regionale utviklingsbankene i Afrika, Asia og Latin-Amerika. Fondet finansierer prosjekter av nordisk interesse, det vil si med interesse fra minst to av de nordiske landene, og hoveddelen av NDFs lån benyttes til å finansiere varer og tjenester fra Norden. Ved utvelgelse av prosjekter tas det sikte på en rimelig interessefordeling mellom de nordiske land, mens selve innkjøpene foretas etter en nordisk anbudsrunde. Erfaringene viser at kontraktsfordelingen mellom de nordiske land tilsvarer omtrent det landene bidrar med til fondet. Det viser seg også at en ikke uvesentlig del av innkjøpene til prosjektene foretas lokalt, enten direkte eller som en del av en nordisk kontrakt. Det foreligger imidlertid ikke en nøyaktig oversikt over slike innkjøp.

Ved utgangen av 1999 hadde NDF undertegnet 124 låneavtaler til en verdi av SDR 422,1 millioner. Om lag halvparten av prosjektene er lokalisert i Afrika. I henhold til sektorklassifiseringen fra DAC (OECDs Utviklingskomite) fordeles NDFs prosjekter seg på følgende sektorer: økonomisk infrastruktur (49 %), sosial infrastruktur (29 %), produksjon (13 %) og multisektor inklusive miljøvern (9 %). Utgangspunktet for NDFs sektorprioriteringer er både nordisk utviklingspolitikk og hensynet til relevant nordisk kompetanse.

3 Evalueringsrapporten og forhandlingene

I Ministerrådets vedtak om kapitalpåfyllingen i 1996 ble det fastsatt at NDFs virksomhet skulle evalueres på nytt i 1999. Som ved de tidligere kapitalpåfyllingene skulle også denne evalueringen danne grunnlag for en beslutning om ytterligere påfyllinger. NDFs styre behandlet evalueringsrapporten høsten 1999. Samtidig innledet de nordiske utviklingsmyndighetene forhandlingene om en ny kapitalutvidelse. Forhandlingene ble fullført i mars 2000. Evalueringsrapporten behandlet spørsmål av strategisk betydning for NDFs fremtidige virksomhet og ble ansett for å være et konstruktivt bidrag i forhandlingene.

Evalueringsrapporten støtter opp om konklusjonene fra tidligere gjennomganger av NDF som fremhever fondets store nordiske nytte. NDF har en bred nordisk forankring, god kostnadseffektivitet og kvalitet på sin virksomhet. Dette avspeiler seg gjennom en betydelig etterspørsel fra nordiske samarbeidende aktører. På det operasjonelle nivå er NDF i en unik posisjon til å fremme nordiske interesser og påvirke samarbeidspartnere i tråd med nordiske utviklingsprioriteringer.

Evalueringsrapporten påpeker at et stadig økt fokus i mange utviklingsorganisasjoner på håndtering av kortsiktige økonomiske kriser og katastrofesituasjoner de seneste årene, har ført til en reduksjon i tilbudet av den type finansiering som NDF yter. Evalueringsrapporten understreker at NDF bør opprettholdes som en nordisk institusjon for utviklingsfinansiering, ettersom langsiktige konsesjonelle lån fortsatt vil være en viktig finansieringskilde for utviklingslandene.

De nordiske utviklingsmyndighetene har i sluttrapporten fra forhandlingene slått fast at NDF fortsatt skal legge en fattigdomsrettet utlansstrategi til grunn som det overordnede mål for virksomheten. I tillegg bør NDF bidra til:

- å fremme hensyntagen til miljø og en bærekraftig utvikling,
- å fremme likestilling mellom menn og kvinner,
- å fremme en utviklingspolitikk som involverer allmennheten i samarbeidslandene og som tar hensyn til menneskerettighetene, og
- å forebygge korrupsjon og fremme godt styresett på sine virksomhetsområder.

Det forutsettes videre at prioriteringen av de fattigste landene skal opprettholdes. NDF skal videreføre prioriteringen av Afrika, og fondets samlede engasjement skal begrenses til maksimalt 30 land. NDFs komparative fortrinn tilsier et fortsatt tyngdepunkt for utlån til økonomisk infrastruktur. I økende grad skal det arbeides for å integrere sosiale dimensjoner og andre tverrgående hensyn i slike prosjekter, så vel som i fondets overordnede strategi for fattigdomsorientering. Selv om utgangspunktet for NDFs virksomhet er å støtte prosjekter hvor det foreligger en nordisk interesse og å foreta innkjøp gjennom nordisk konkurranse, skal man arbeide for å øke fleksibiliteten med hensyn til å fremme lokale innkjøp.

Forhandlingene og evalueringsrapporten understreket betydningen av at NDF, gjennom sitt samarbeid med partnere og valg av prosjekter og komponenter, tar hensyn til den bistandskoordinering de nordiske land er en del av.

Det vil være sentralt å styrke deltakelsen i det arbeidet som NDFs samarbeidspartnere gjennomfører i de innledende faser i prosjektsyklusen for å få økt gjennomslag for de nordiske bistandsmålsettingene. Det vektlegges likevel at NDF må forbli en kostnadseffektiv samfinansieringsorganisasjon, som ikke skal bygge opp en bred kompetanse på linje med bilaterale nordiske bistandsinstitusjoner.

De nordiske utviklingsmyndighetene er blitt enige om at dagens prøveordning fra 1994 for direkte utlån til privat sektor, skal avvikles i sin nåværende form. Prøveordningen har imidlertid gitt verdifull erfaring. NDF bør i fremtiden fortsatt bidra til å støtte utviklingen av den private sektor i utviklingsland. Infrastrukturprosjekter kan være av særlig interesse i denne sammenhengen. Privat sektor aktiviteter bør integreres i fondets virksomhet gjennom en fleksibel finansieringsform som er egnet for å møte behovene i låntakerlandene. Det vil bli foretatt en grundigere vurdering av fondets fremtidige engasjement på området, og styret vil på dette grunnlag utforme nærmere retningslinjer for denne delen av virksomheten.

Forhandlingene har videre slått fast betydningen av at NDF, som andre multilaterale kreditorer, bidrar med en internasjonalt fastsatt andel til Verdensbankens og IMF's gjeldsletteinitiativ for de fattigste utviklingslandene (HIPC). I utgangspunktet bør NDF, så vidt mulig, dekke sine finansieringsbehov til det utvidede HIPC-initiativet innen rammen av egne midler.

4 Nivået på kapitalpåfyllingen

Det tar tid fra en inngår forpliktende tilsagn om støtte til et prosjekt, til alle midler til det samme prosjektet faktisk er utbetalt. For å kunne underskrive forpliktende avtaler om finansiell støtte, må NDF ha sikkerhet for at det finnes tilgjengelig kapital som kan utbetales på et senere tidspunkt. NDF er et ungt fond. Det er først i dag at låntakerne begynne å betale avdrag på de aller første lånene. Ved slutten av inneværende år vil hele NDFs grunnkapital på SDR 515 millioner være bundet opp i forpliktende tilsagn. For å kunne fortsette aktiviteten må fondet tilføres ny kapital.

De nordiske utviklingsmyndighetene er blitt enige om å foreslå at NDFs regnskapsvaluta omlegges fra SDR til euro. Utvidelsen av NDFs grunnkapital er blitt fastsatt til 330 millioner euro. Kapitalutvidelsen skal dekke NDFs utlån for perioden 2001-2005. Tilføringen av ny kapital vil sikre et årlig utlån på omtrent samme nivå som i dag, dvs. om lag 65 millioner euro. Kapitalutvidelsen forventes å tre i kraft fra 1. januar 2001 etter behandling i nordiske og nasjonale organer. På grunn av tidsgapet mellom inngåelse av forpliktende tilsagn og faktisk utbetaling, er det anslått at det først vil være behov for innbetalinger av NDF IV fra og med 2003.

Mottatte avdrag på tilbakebetaling av tidligere lån, vil bli benyttet til nye kredittavtaler. Dette innebærer at NDF under kapitalutvidelsesperioden får en økt utlånskapasitet tilsvarende om lag 10 millioner SDR.

Nordisk Ministerråd har sendt Nordisk Råd et ministerrådsforslag om kapitalpåfyllingen med anmodning om Rådets tilslutning.

5 Norges bidrag til påfyllingen

En kapitalpåfylling på et beløp tilsvarende 330 millioner euro vil i henhold til fordelingsnøkkelen for fellesnordisk finansiering for 2000 fordele seg slik på medlemslandene, se tabell 5.1.

Tabell 5.1:

Danmark	25,0 %	EUR	82,50 millioner
Finland	17,8 %	EUR	58,74 millioner
Island	1,0 %	EUR	3,30 millioner
Norge	22,5 %	EUR	74,25 millioner
Sverige	33,7 %	EUR	111,21 millioner

Norges bidrag til kapitalpåfyllingen vil være avhengig av valutakursen på innbetalingstidspunktene. Etter dagens kurs vil det samlede norske bidraget utgjøre om lag 609 millioner kroner. Etter planen skal bidragene betales til fondet over 7 år, med start i 2003. Siden innbetalingen av bidragene ligger langt frem i tid, vil planen kunne bli justert etter avtale mellom de nordiske lands utviklingsmyndigheter, bl.a. under hensyntagen til fondets likviditetsbehov. Norges bidrag til fondet går over programområde 03 Internasjonal bistand og vil bli dekket innenfor den til enhver tid gjeldende bistandsramme. Departementet vil komme tilbake til bevilgningsspørsmålet i forbindelse med budsjettforslagene for hvert av årene 2003 til 2009.

Utenriksdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til at Norge deltar i en kapitalpåfylling i Nordisk Utviklingsfond.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til at Norge deltar i en kapitalpåfylling i Nordisk Utviklingsfond i samsvar med et framlagt forslag.

Tilråding fra Utenriksdepartementet ligger ved.

Forslag til vedtak:

I

Stortinget samtykker i at Norge deltar i en kapitalpåfylling i Nordisk Utviklingsfond for årene 2001 - 2005 med til sammen EUR 74 250 000.
